

7. Syroyid T.L. Legal framework and mechanisms to protect human rights at the international regional / T.L. Syroyid // Bulletin of the Academy of Customs Service of Ukraine. Avg. : Right. - 2014. - № 1. - P. 79 - 86. - Access: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vamsup_2014_1_13.pdf.
8. A. Gordeev conceptual approaches to the essence of institutional mechanism / A. Gordeev // Public Administration: Theory and Practice. - 2012. - № 3 (11). - P. 36-42.
9. Tkachev A.K. Theoretical foundations of institutional governance mechanisms customs business / DC Tkachev // Public administration, improvement and development. Electronic scientific specialized edition. - Number 6 - 2013. - Access: <http://www.dy.nayka.com.ua/?Op=1&z=587>.
10. K. Andrianov role of the control mechanism of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms in the implementation of its provisions: Author. Dis. ... Candidate. Legal. Sciences: 12.00.11 / K. Andrianov; Kyiv. nat. University of them. Shevchenko. - K., 2003. - 18 p.
11. Azarov, A. human rights [electronic resource]: mezhnarodnye and Mechanisms rossiyskiye protection / A. Azarov, V. Reuter, K. Hyufner. - M. : Moscow school of human rights, 2003. - 560 p.
12. Badalyants YS, DA Yahofarov. Human rights: uchebnoe posobyе /Y.U.S. Badalyants, DA Yahofarov. - Moscow-Ryazan: Publishing "Poverenniy." - 2006. - 519 p.
13. Rudnev A. International human rights standards and their role in the legal system of Ukraine: theoretical description: Abstract Dis. ... Dr. Legal. Sciences: 12.00.01 / OM Rudnev; Hark. nat. Univ ext. cases. - H.: [b. s.], 2011. - 36 p.

Рецензент: доктор юридичних наук, доцент, Охріменко І.М.

УДК 351.7

Юсупов В.А.,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правознавства Криворізького економічного інституту
Київського національного університету імені Вадима Гетьмана

**ОРГАНИЗАЦИЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ
СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ**

Проаналізовано основні проблеми та недоліки оптимізації організації та функціонування СБУ, розглянуто проблемні аспекти реорганізації структури органів СБУ.

Ключові слова: Служба безпеки України, напрями вдосконалення, реформа, організація, оптимізація діяльності, євроінтеграція.

Юсупов В.А.,

кандидат юридических наук,
доцент кафедри правоведення Криворожского економічного інститута
Киевского национального университета имени Вадима Гетьмана

**ОРГАНИЗАЦИЯ И ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ СЛУЖБЫ БЕЗОПАСНОСТИ
УКРАИНЫ: НАПРАВЛЕНИЯ РЕФОРМИРОВАНИЯ**

Проанализированы основные проблемы и недостатки оптимизации организации и функционирования СБУ, рассмотрены проблемные аспекты реорганизации структуры органов СБУ.

Ключевые слова: Служба безопасности Украины, направления совершенствования, реформа, организация, оптимизация деятельности, евроинтеграция.

Yusupov V. A.,

PhD, Associate Professor of Law Krivoy Rog Economic Institute
Kyiv National University named after Vadym Hetman

**ORGANIZATION AND OPERATION OF SECURITY SERVICE OF
UKRAINE: THE REFORM LINES**

Investigated basic problems and shortcomings of optimization the organization and functioning of the Security Service of Ukraine, considered problematic aspects of the reorganization of the Security Service.

Despite numerous attempts of perfection of normative, information, staffing parts of Security Service of Ukraine, forms and methods of work, from the time of Independence of Ukraine, a number of issues remain unresolved. Therefore, achieving and maintaining a proper level of efficiency and management of the SBU, which constantly emphasizes public and European community, justify, particularly the need to optimize the organization and functioning of the SBU in the modern world.

One of the important problems is the question of double legal status of the Security Service of Ukraine, which today is also the intelligence services and law enforcement agency.

For the purpose of separation of functions Security Service of Ukraine and other law enforcement agencies for pre-trial advisable to abolish the so-called institute alternative jurisdiction crimes and amend the current criminal procedural legislation of Ukraine, clearly defining the competence of the Security Service of Ukraine into pre-trial investigation, prosecution, the Interior Ministry of Ukraine and the tax police of Ukraine.

Another problematic aspect of adaptation within national government institutions with EU standards remains the Office of Military Counter Intelligence Department of the Security Service, which is contrary to the recommendation, armed formations operating in Ukraine and subordinated to the Chairman of the Security Service of Ukraine. Equally important problem of organization and functioning of the Security Service of Ukraine is to create effective mechanisms to monitor the activities of the Security Service of Ukraine.

Keywords: Security Service of Ukraine, areas of improvement, reform, organization, optimization of, European integration.

Актуальність проблематики. В умовах активізації євроінтеграційного процесу в Україні висуваються якісно нові вимоги до організації та функціонування системи правоохоронних органів у відповідності до європейських стандартів та моделей. Особливо актуальним є реформування Служби безпеки України (далі – СБУ) як органу зі специфічним адміністративно-правовим статусом, обумовленим її призначенням, державною та суспільною значущістю.

Незважаючи на численні спроби удосконалення нормативного, інформаційного, кадрового забезпечення СБУ, форм і методів її роботи, починаючи з часів проголошення незалежності України, низка проблем залишається невирешеною. Тому досягнення та утримання належного рівня ефективності діяльності СБУ та управління нею, на якому постійно наголошує громадськість та європейська спільнота, обґрунтовують, зокрема, необхідність оптимізації організації та функціонування СБУ в сучасних умовах.

Ступінь наукової розробки проблеми. Варто відмітити, що питання організації та функціонування служби безпеки знаходить висвітлення в наукових працях багатьох вітчизняних та зарубіжних авторів: В.Б. Авер'янова, О.М. Бандурки, О.Ф. Белова, Є.Ю. Захарова, В.Ю. Кобринського, А.Т. Комзюка, О.П. Коренєва, В.В. Крутова, В.А. Ліпкана, Н.П. Матохіної, В.М. Пліпкіна, В.Г. Пилипчука, Ю.С. Шемшученка та ін. Проте шляхи оптимізації організації та функціонування СБУ досліджені фрагментарно, і під впливом тенденцій сучасності виникає необхідність переосмислення та вдосконалення запропонованих заходів і реформ і розробки кардинально нових підходів до вирішення поставленої задачі.

Мега статті полягає у визначенні перспектив удосконалення організації та функціонування Служби безпеки України.

Вислад матеріалу. Результативність та успішність розробки та реалізації шляхів оптимізації організації та функціонування СБУ вимагає в першу чергу чіткого бачення процесу оптимізації й розуміння його сутності. Зазначимо, що в загальному значенні термін «оптимальний» означає той, який найбільше відповідає певним умовам, вимогам, найкращий із можливих [1, с.732].

Досліджуючи питання шляхів оптимізації організації та функціонування СБУ, варто проаналізувати основні проблеми та недоліки в даній сфері.

Однією з нагальних проблем є питання подвійного правового статусу СБУ, яка на сьогодні є одночасно спецслужбою та правоохоронним органом. Цілком погоджуємося з С.Ю. Захаровим стосовно того, що потрібно позбавлятися від статусу правоохоронного органу, позиціонуючи СБУ як спецслужбу й передаючи її функції правоохоронного органу – дізнання, слідства тощо – іншим правоохоронним органам [2]. Так, згідно Рекомендації Парламентської асамблеї Ради Європи (далі - ПАРЄ) № 1402 єдине завдання служб внутрішньої безпеки має полягати саме в забезпечення національної безпеки [3]. Натомість, існує суттєва невідповідність із Рекомендацією ПАРЄ №1402 стосовно здійснення СБУ досудового слідства, вжиття правоохоронних силових заходів, затримання й арешту, тобто здійснення функцій, невласливих спецслужбам демократичної держави.

З метою розмежування функцій СБУ та інших правоохоронних органів щодо досудового слідства доцільно скасувати так званий інститут альтернативної підслідності злочинів і внести відповідні зміни до чинного кримінально-процесуального законодавства України, чітко визначивши компетенцію органів досудового слідства СБУ, прокуратури, МВС України та податкової міліції ДПА України. Проблемним аспектом у рамках адаптації вітчизняних державних інститутів стандартам ЄС залишається і діяльність Управління військової контррозвідки Департаменту контррозвідки СБУ, яка всупереч Рекомендаціям ПАРЄ, функціонує в збройних формуваннях України і підпорядковується Голові СБУ.

Отже, як бачимо, не менш важливою проблемою організації та функціонування СБУ є створення дієвих механізмів контролю за діяльністю СБУ. Як зазначає С.Ю. Захаров, відповідно до законодавства СБУ має подавати щорічний звіт про свою діяльність до профільного парламентського комітету з питань оборони та національної безпеки, але ці звіти ніколи не були публічними, громадськості невідома реакція парламентарів на них, через що автор наголошує на доцільності публікації принаймні відкритої частини звітів, яка не складає державної таємниці, а також матеріалів обговорення діяльності СБУ в Верховній Раді, звіту СБУ, який спрямовується Президенту України [2].

Досліджуючи проблеми та шляхи оптимізації організації та функціонування СБУ, варто звернути увагу й на питання оптимізації структури даної служби. Оскільки, як зазначалося вище, існує необхідність передачі «правоохоронних функцій» СБУ іншим органам, на наш погляд, виникає необхідність реорганізації деяких структурних підрозділів, зокрема, боротьби з організованою злочинністю, слідчого. Вважаємо, що заходи, запропоновані в Указі Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про Концепцію реформування Служби безпеки України» є більш декларативними й на практиці не були реалізовані й досі в належному обсязі. Підтвердженням цього є й дані Комплексного огляду СБУ як складової сектору безпеки України, результатом якого є пропозиції щодо широкоформатного реформування структур безпеки України у чотири етапи, підсумком яких має стати модель СБУ зразка 2015 року та пропозиції щодо шляхів її

реалізації. При чому підсумкові документи Комплексного огляду мають бути відкриті для громадськості [4].

Так, запропоновані наступні шляхи вдосконалення організації та функціонування СБУ: - законодавчо врегулювати всю сукупність питань державної політики у сфері забезпечення державної безпеки, наприклад у Законі «Про державну безпеку України»; - комплексне забезпечення життєдіяльності складових частин системи (кадрове, фінансове, матеріальне, технічне, інформаційне забезпечення; підготовка сил і засобів системи до їх застосування згідно з призначенням); - створення відкритих для громадськості критеріїв оцінки результативності дій, витрат на проведення заходів щодо гарантування державної безпеки; - посилення попереджувально-прогностичної функції системи забезпечення державної безпеки, яка передбачає визначення національних інтересів та їх пріоритетів; запобігання та усунення впливу загроз і дестабілізаційних чинників на національні інтереси; локалізацію, дескалацію та припинення конфліктів; ліквідацію наслідків конфліктів або вишвиу дестабілізаційних чинників; - законодавче визначення спеціального правового статусу СБУ та її співробітників, зокрема вимог до кандидатури на посаду Голови СБУ, терміну перебування на цій посаді, вичерпного переліку обставин, за яких він може бути звільнений; - підвищення ефективності контррозвідувального захисту державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного, інформаційного й оборонного потенціалу України, прав і свобод громадян України від розвідувально-підривної діяльності спецслужб іноземних держав; - удосконалення системної побудови СБУ шляхом уточнення її завдань і функцій, розподілу виконавських та організаційно-методичних функцій, скорочення проміжних управлінських ланок; - удосконалення форм демократичного цивільного контролю за діяльністю СБУ та ін. [4].

Позитивним вважаємо і узгодження концепції цивільної місії радників ЄС щодо реформи сектора цивільної оборони України. Так, Верховна Рада 4 лютого 2015 підтримала законопроект про ратифікацію угоди між Україною та ЄС щодо статусу консультативної місії Євросоюзу з реформування сектора цивільної безпеки (КМСС). Дана угода передбачає роботу в Україні місії ЄС, яка допомагатиме реформувати сектор безпеки країни. Представники Євросоюзу серед іншого будуть займатися моніторингом законодавства у сфері реформування сектору безпеки, підтримувати ці реформи шляхом проведення тренінгів та навчання персоналу органів державної влади. Передбачається, що до персонального складу КМСС увійдуть близько 100 іноземних експертів в галузі правоохоронної діяльності, судочинства, захисту прав людини, а фінансування діяльності Місії буде здійснюватися за рахунок бюджету ЄС та добровільних внесків держав-членів (13,1 млн. євро на 2 роки) [5;6].

Отже, узагальнюючи вищесказане, пропонуємо наступні основні шляхи оптимізації організації та функціонування СБУ:

1) оптимізація законодавчої бази, що регулює діяльність СБУ, у контексті євроінтеграції та реформ, що проводяться (- прийняти проект закону про внесення змін до Закону України «Про СБУ» і привести у відповідність до нього інші закони України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, кримінально-процесуальне законодавство; - об'єднати в новому Законі «Про СБУ» положення чинних законів про

СБУ, про структуру і чисельність СБУ і про контррозвідувальну діяльність; - прийняти спеціальні Закони України «Про правоохоронні органи» та «Про державну безпеку України», у яких чітко розподілити функції та забезпечити взаємодію правоохоронних органів; - затвердити Комплексну цільову програму реформування СБУ тощо);

2) оптимізація адміністративно-правового статусу СБУ (позбавити статусу правоохоронного органу й надати статусу спецслужби - спеціально уповноваженого державного органу з питань забезпечення державної безпеки; демілітаризувати СБУ, проводячи добір персоналу з цивільних осіб та ліквідуючи військові формування в структурі СБУ);

3) оптимізація розподілу функцій, компетенцій і повноважень СБУ в процесі загального узгодження функцій правоохоронних органів (відмовитися від функцій дізнання, досудового слідства, оперативно-розшукової діяльності, протидії корупційним проявам, які посягають на соціально-економічні інтереси держави та права громадян, але не створюють загрозу національним інтересам України);

4) оптимізація організаційної структури СБУ (ліквідувати військові формування, підрозділ слідства, оперативно-розшукової діяльності, боротьби з корупцією, передати повноваження підрозділу боротьби з тероризмом Антитерористичному центру тощо);

5) оптимізація взаємодії СБУ з правоохоронними та іншими органами державної влади (покласти на СБУ координаційну функцію у сфері державної безпеки та передати неpritаманні їй як спецслужбі функції іншим правоохоронним органам);

6) оптимізація методів і форм контролю за діяльністю СБУ (публічне представлення звітів СБУ про свою діяльність, зокрема, їх відкритої частини, посилення громадського контролю, створення спеціального комітету в Верховній Раді для контролю за спецслужбами згідно вимог ПАРС тощо);

7) оптимізація кадрового, матеріального-технічного, соціального, фінансового, інформаційного, науково-методологічного забезпечення діяльності СБУ (формування особовий склад з цивільних державних службовців на конкурсній основі; скоротити особовий склад СБУ, застосовувати програмно-цільовий метод фінансування СБУ, закріпити законодавчо державні соціальні гарантії та рівень оплати праці та ін.).

Список використаних джерел:

- 1.Словник української мови. [В 11 т.]. Т. 5: Н-О / ред. В.О. Винник, Л.А. Юрчук. – К. : Наук. думка, 1974. – 840 с.
- 2.Захаров Є.Ю. Деякі правові проблеми діяльності СБУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://khp.org/index.php?id=1272530646>
- 3.Control of internal security services in Council of Europe member states: Recommendation 1402 (1999). – [E-resource]. – Access mode: <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta99/EREC1402.htm>
- 4.Комплексний огляд Служби безпеки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ssu.gov.ua/sbu/control/uk/publish/printable_article%3Bjsessionid=24D0549411AD8C853C7559CEA0CB0BDA?art_id=57985
- 5.Представники ЄС увійдуть до міліції, прокуратури та СБУ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.korrespondent.net/ukraine/politics/3475053-predstavnyky-yes-uviidut-do-militsii-prokuratury-ta-sbu>
- 6.ЄС затвердив концепцію реформ у сфері безпеки України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/news/2014/10/1/7026416/>

References:

- 1.Dictionary of Ukrainian language. [In 11 vols.]. T. 5: H-O / ed. VA Vynnyk, LA Yurchuk. - K.: Science. opinion, 1974. - 840 p.
- 2.Zaharov E.Y. Some legal problems of the SBU. - [Electronic resource]. - Access: <http://khp.org/index.php?id=1272530646>

3. Control of internal security services in Council of Europe member states: Recommendation 1402 (1999). - [E-resource]. - Access mode: <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta99/EREC1402.htm>
4. Complex review of the Security Service. - [Electronic resource]. - Access: http://www.ssu.gov.ua/sbu/control/uk/publish/printable_article%3Bjsessionid=24D0549411AD8C853C7559CEA0CB0BDA?art_id=57985
5. Representatives of EU will include the police, prosecutors and the SBU. - [Electronic resource]. - Access: <http://ua.korrespondent.net/ukraine/politics/3475053-predstavnyky-yes-uviidut-do-militsii-prokuratury-ta-sbu>
6. EU approved the concept of reform of the security sector of Ukraine. - [Electronic resource]. - Access: <http://www.eurointegration.com.ua/news/2014/10/1/7026416/>

Рецензент: кандидат юридичних наук, доцент Сорока Л.В.

УДК: 347

Ярова Р.В.,

старший викладач кафедри
конституційного та адміністративного права,
заступник декана факультету економіки, менеджменту і права
Національного транспортного університету,

СУСПІЛЬНА ШКІДЛИВІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОСТУПКІВ ВОДІЇВ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Анотація. Стаття присвячена проблемам адміністративної відповідальності спеціальних суб'єктів – водіїв автотранспортних засобів, дослідженню суспільної шкідливості адміністративних проступків водіїв автотранспортних засобів.

Кількість дорожньо-транспортних пригод, які трапляються в Україні щороку зростає. У більшості випадків суб'єктами відповідальності за дані пригоди є водії автотранспортних засобів. Підставою адміністративної відповідальності водіїв є адміністративний проступок. Однією із ознак адміністративного проступку є суспільна шкідливість. Дослідження даної ознаки має важливе теоретичне і практичне значення.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, адміністративний проступок, суспільна небезпека, суспільна шкідливість, водіїв автотранспортного засобу.

Яровая Р.В.,

старший преподаватель кафедры
конституционного и административного права,
заместитель декана факультета экономики, менеджмента и права
Национального транспортного университета,

ОБЩЕСТВЕННАЯ ВРЕДНОСТЬ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРОСТУПКА ВОДИТЕЛЕЙ АВТОТРАНСПОРТНЫХ СРЕДСТВ

Аннотация. Статья посвящена проблемам административной ответственности специальных субъектов - водителей автотранспортных средств, исследованию общественной вредности административных проступков водителей автотранспортных средств.

Ключевые слова: административная ответственность, административный проступок, общественная опасность, общественная вредность, водитель автотранспортного средства.

Yarova R.V.,

Senior Lecturer of
Department of Constitutional and Administrative Law,
Deputy dean of «Economics, Management and Law» Faculty of
National Transport University

SOCIAL DANGEROUS OF ADMINISTRATIVE INFRACTIONS, COMMITTED BY MOTOR VEHICLE DRIVERS